

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
Олійник Тетяни Іванівни
на дисертацію Лян Цзи
«ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ
ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО ФОЛЬКЛОРУ», подану на здобуття
ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Динамічні зміни, що відбуваються в суспільстві, висувають нові вимоги до підготовки випускника школи, здатного продукувати інновації та брати активну участь у всіх сферах суспільного життя. Разом із тим, за інноваційним підходом не варто нехтувати національними традиціями, оскільки саме вони виступають міцним підґрунтям виховання громадянина-патріота, інноватора із розвиненою світоглядною та естетичною культурою. У цьому контексті незаперечною є думка Лян Цзи щодо необхідності використання засобів музичного фольклору під час формування естетичної культури учнів основної школи.

Аналіз наукових студій, що стосуються теми дисертаційного дослідження, дозволив дійти висновку щодо наявності значної уваги дослідників до різних аспектів розвитку естетичної культури здобувачів освіти, однак нагальною залишається потреба в комплексному вирішенні окреслених автором суперечностей шляхом наукового обґрунтування методики формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору. Отже, зважаючи на вищевикладене, можна стверджувати, що дисертаційна робота Лян Цзи є **актуальним і своєчасним дослідженням.**

Дисертація є складником науково-дослідної теми кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка й пов'язана з основним напрямом її роботи за

проблемою «Теорія і методика підготовки фахівців у контексті інноваційного розвитку мистецької освіти» (номер державної реєстрації роботи 0122U1000265).

Обґрунтованість і достовірність наукових висновків, поданих у дисертації, не викликає сумнівів, оскільки вони визначаються теоретико-методологічними позиціями, що становлять базис дослідження, підтверджуються отриманими результатами, використанням значного обсягу науково-педагогічних джерел українських та зарубіжних дослідників (192 найменування), а також застосуванням сучасних методів здійснення експериментального дослідження.

Відповідно до теми в дисертації виділено суперечності, визначено мету дослідження, поставлено відповідні завдання в логічній послідовності. Об'єкт та предмет дослідження характеризуємо як адекватні цілям та завданням дисертації.

У дисертаційному дослідженні ефективно застосовувався комплекс методів: *теоретичних* – спрямованих на отримання даних стосовно предмета дослідження й формулювання висновків; *емпіричних* (методи педагогічного спостереження, бесіди, анкетування, інтерв'ювання учасників освітнього процесу основної школи; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний)) – для діагностики стану й визначення рівнів сформованості естетичної культури учнів основної школи, експериментальної перевірки ефективності розробленої методики; *статистичних* (методи статистичної та математичної обробки результатів експериментального дослідження, поданих у вигляді таблиць і рисунків) задля підтвердження ефективності запропонованої методики.

Структура дисертації є обґрунтованою та логічною, представлена вступом, трьома розділами, висновками до розділів, грунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії. Сутнісний зміст кожного розділу дослідження має безпосередній зв'язок із поставленою метою та завданнями. Окрім необхідно наголосити на широкому впровадженні результатів дисертаційного дослідження в освітній процес закладів освіти різних рівнів (загальної середньої, вищої), що підтверджується відповідними довідками про впровадження.

У результаті це дозволило теоретично обґрунтувати наукову новизну дослідження та впровадити результати дисертаційної роботи в освітню галузь, що визначило її практичне значення.

Характеризуючи наукову новизну дослідження, слід відзначити, що автором уперше у вітчизняній педагогічній науці естетичну культуру учнів основної школи досліджено як цілісний освітній і культурний феномен, у структурі якого виокремлено три компоненти (мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-знаннєвий, емоційно-творчий); обґрунтовано методику формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору, в основу якої покладено: особистісно орієнтований, аксіологічний, герменевтичний, діяльнісний і мультикультурний наукові підходи, загальнодидактичні і специфічні принципи та педагогічні умови.

Варто підкреслити й основні здобутки, що визначають **практичне значення дослідження** та можуть бути застосовані у процесі добору ефективних форм, технологій та методів організації освітнього процесу на уроках мистецтва в закладах загальної середньої освіти, у позакласній та позашкільній роботі з дітьми та учнівською молоддю в закладах загальної середньої та позашкільної освіти. Результати дослідження можуть бути використані в підготовці навчальних програм і посібників для закладів вищої, загальної середньої та позашкільної освіти.

Виділимо ще низку переваг дослідження.

По-перше, у дисертації автором обґрунтовано методологічні засади досліджуваної проблеми, які базуються на сукупності наукових підходів (особистісно орієнтований, аксіологічний, герменевтичний, діяльнісний і мультикультурний) та принципів (як загальнодидактичних, так і специфічних). На особливу увагу заслуговують детально висвітлені специфічні принципи, до яких автором віднесено культурологічну та музикознавчу спрямованість освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти на уроках мистецтва та в позаурочній діяльності; наступність у формуванні естетичної культури учнів основної школи впродовж навчання в закладі загальної середньої освіти; стимулювання власної естетичної активності й самостійності в естетичному розвиткові; значущість

естетичного переживання особистості учня основної школи; єдність потенційного й актуального в розвитку естетичної культури учнів основної школи.

По-друге, переконливим є твердження автора щодо необхідності впровадження низки педагогічних умов задля підвищення ефективності формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору, до яких автор зараховує: стимулювання пізнавального інтересу до музичного фольклору представників різних народів як засобу формування естетичної культури; створення в закладі освіти середовища, сприятливого для розвитку естетичної культури здобувачів загальної середньої освіти; розробка й застосування на уроках мистецтва та в позаурочній діяльності креативних технологій формування естетичної культури учнів основної школи; упровадження різноманітних форм індивідуально-творчої роботи.

По-третє, заслуговує на увагу детальний аналіз сутнісних характеристик засобів музичного фольклору різних народів світу, у тому числі українського та китайського, що в своїй сукупності становлять потужний потенціал для формування естетичної культури учнів основної школи.

По-четверте, цінною є запропонована автором організаційно-методична модель формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору, що містить цільовий, теоретичний, змістово-процесуальний і результативний блоки.

Цільовий блок детально увиразнює мету дослідження, що полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні й експериментальній перевірці методики формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору та конкретизується в низці завдань. Теоретичний блок моделі розкриває наукові підходи та принципи, що виступають підґрунтам досліджуваного процесу. Змістово-процесуальний блок моделі стосується змісту навчання учнів основної школи, а також форм і методів, що використовуються у процесі формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору на уроках мистецтва та в позаурочній діяльності. Результативний блок моделі містить

відомості про критерії, показники та рівні сформованості естетичної культури учнів основної школи.

По-п'яте, переконливими є представлені дисертантом результати експериментальної перевірки ефективності запропонованої авторської методики формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору, що сприяла досягненню здобувачами загальної середньої освіти експериментальної групи більш високих результатів за всіма критеріями.

По-шосте, заслуговує на схвалення навчально-методичний та теоретико-допоміжний матеріал, представлений у додатках до дисертації.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях.

Результати виконаного дисертаційного дослідження викладено у 8 публікаціях, із них 6 одноосібних, із яких 4 статті в наукових фахових виданнях України, 4 праці аprobacійного характеру. В опублікованих працях відображені результати кожного з розділів дисертації. Проведене ознайомлення зі змістом публікацій свідчить про наявність повного висвітлення результатів дисертації. Посилання на публікації відображені в роботі.

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження апробовано під час міжнародних науково-практичних конференцій. Отже, дисертаційну роботу Лян Цзи, зважаючи на форму та змістову складову, можна вважати завершеною працею.

У цілому, позитивно оцінюючи наукове та теоретико-практичне значення отриманих дисертантом результатів, необхідно окреслити певні дискусійні положення щодо змісту роботи, а також висловити окремі побажання:

1. У процесі розгляду теоретичних зasad формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору автору варто було детальніше зупинитися на висвітленні психофізіологічних особливостей означеної вікової категорії здобувачів освіти.

2. Вважаємо цінним звернення автора до фольклорної спадщини різних народів світу, однак дослідження виграло би, якби дисерант більш детально

окреслив, як саме ці матеріали були використані на уроках музичного мистецтва та в позаурочній діяльності.

3. На нашу думку, у додатках автору варто було розмістити приклади методичних розробок.

Варто вказати, що надані зауваження є рекомендаційними і тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового рівня дисертаційної роботи Лян Цзи.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Лян Цзи є завершеною, самостійно виконаною, оригінальною науковою працею, що має теоретичне та практичне значення для розвитку української освітньої системи. Дослідження характеризується новими, раніше не захищеними положеннями, а отримані, у підсумку, наукові результати розв'язують, у своїй єдності, актуальну проблему. Отже, зважаючи на викладене, вважаємо, що дисертаційна робота «Формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору» відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Лян Цзи заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інструментального
виконавства Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини

Тетяна ОЛІЙНИК

Підпис Т. І. Олійник засвідчує.

Ректор Уманського
державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, доктор
педагогічних наук, професор

Олександр БЕЗЛЮДНИЙ